

prihvatanje u preduzeću treba organizovati bolje i sistematskije, a učenike slati pre svega u ona preduzeća koja imaju dobru opremu, svestraniju proizvodnju, dobre stručnjake i gde su pre svega ti stručnjaci voljni da se za obuku stručnog podmlatka založe.

Glavna je svrha ove prakse, da praktikanti što samostalnije pod rukovodstvom iskusnih stručnjaka obavljaju sve procese proizvodnje, t. j. poslove u svojstvu pomoćnika. Razume se da se to može postići jedino ako preduzeća taj svoj zadatak ozbiljno shvate i ako majstori i stručnjaci bez uzdržanja i čuvanja »svojih tajni« uvode svoje buduće kolege u posao. Naše iskustvo u Županji i Bjelovaru pokazuje da ima takvih majstora, spremnih da pomognu izgradnji stručnog podmlatka, imamo i oni treba da nam služe kao primer.

Ne možemo biti zadovoljni s odzivom preduzeća za prijem učenika na posleškolsku praksu, jer se tome još uvek odaziva mali broj preduzeća.

Ovaj članak je imao cilj da saopšti neka zapažanja a bilo bi korisno, ako bi se preko našeg lista povelu diskusija o tome pitanju, jer ono nije od male važnosti.

Z A N A Š E S E L O

ZDRAVSTVENO PROSVJEĆIVANJE I ODGOJ NARODA

Danas se svim radnim ljudima nastoji omogućiti, da se što šire opće i stručno obrazuju i kulturno uzdižu. To traži naša društvena stvarnost, gdje svaki čovjek mora što potpunije odgovoriti na svom radnom mjestu kako bi se postizali što bolji rezultati na ekonomskom, kulturnom i socijalnom polju. U tom sveukupnom kulturno-prosvjetnom radu zdravstveno prosvjećivanje zauzima posebno mjesto. Ono obrađuje najosjetljivije područje našeg života, problem kako se čuva i unapređuje zdravlje, sprečava bolest, vraća zdravlje, radna i produktivna sposobnost i odlaže prerana smrt.

Sve sami problemi i za svakog pojedinca i za čitav narod od životne važnosti. Ne može biti stvarnog uspjeha ni na jednom području ljudske djelatnosti, ako zdravstveni problem nije ispravno riješen.

Ipak, zdravstveno se prosvjećivanje bitno razlikuje od svakog drugog prosvjećivanja i kulturnog uzdizanja. Dok se drugdje ide za tim, da se proširi znanje i naobrazba, da se populariziraju suvremene naučne tekovine, kod zdravstvenog je prosvjećivanja popularizacija medicine sporedna ili najčešće nepoželjna jer može

stvarati nadržilježnike ili umišljene bolesnike, jedno zlo gore od drugog. Svrha je naprotiv zdravstvenog prosvjećivanja, da što veći broj ljudi, po mogućnosti čitav narod, upozna sa svim vanjskim faktorima, koji utječu na naše zdravlje povoljno ili nepovoljno, i da uredi svoj život tako, da izbjegne nepovoljnim faktorima, pa da očuva i unaprijedi svoje zdravlje. Zdravstveno prosvjećivanje ima zapravo svrhu, da što širi krug ljudi usvoji stečeno higijensko znanje kao svoju naviku, koje će se u životu stalno držati. Narod s niskom higijenskom kulturom — a ta ide najčešće uporedo s niskom općom kulturom, a pogotovo s nedovoljnim zdravstvenim odgojem — redovito ne mari za zdravstvene probleme, jer ne shvaća njihovu važnost. Sami zdravstveni radnici, počevši od liječnika pa do svih njihovih suradnika i pomoćnika, u takvim su prilikama prilično nemoćni, jer na svakom koraku nailaze samo na nerazumijevanje. Da spomenemo samo jedan primjer. Moderna je medicina u tačine riješila pitanje crijevnih zaraznih bolesti. Zahvaljujući tome mnogi su se kulturni i zdravstveno odgojeni narodi oslobodili tog teškog socijalnog zla. U onoj pak sredini, gdje se ne shvaća važnost higijenskog uređaja vode za piće, gdje se ne uklanjaju otpadne tvari, gdje jedva 20% pučanstva pije si-

gurnu vodu, a 4/5 ne zna za higijenski zaht, tamo su zdravstvenim radnicima spjutane ruke.

Ovakvih primjera ima sila. Zato, da se unaprijedi zdravstvena služba i osigura njeno uspješno djelovanje, treba u prvome redu zdravstveno odgajati i preodgajati narod. Prvi pak zadatak javne zdravstvene službe mora biti, da zdravstveno prosvječuje i odgoji narod.

Ali taj zadatak nije lak. Od rada s odraslima i od njihova zdravstvenog preodgoja ne smijemo mnogo očekivati. Oni su već stekli svoje loše navike, kojih se teško oslobađaju. To ne znači, da treba dignuti ruke od njih. Mnogi prije nisu nikad ništa čuli o čuvanju svog zdravlja i o opasnostima, koje nam prijete, a možemo im izbjeći, ako ih na vrijeme učimo. Takvi ljudi bit će zahvalni za svaku korisnu pouku i nerijetko oni će se tako stečenim znanjem okoristiti u životu. Ali ipak glavno težište rada na zdravstvenom prosvječavanju i odgoju moraju biti djeca, jer je tamo uspjeh najsigurniji.

Najispravnije bi bilo početi s dojenčtom u kolijevci. Taj bi posao morale preuzeti uglavnom same mlade majke. Ali nažalost one same do danas nisu bile ispravno zdravstveno odgajane, pa što same nemaju, ne mogu dati ni svojoj djeci. Svakako je bolja perspektiva za iduću generaciju mladih majka, koje zadnjih godina prolaze tečajeve Crvenog Kriza za žensku seosku omladinu. Ali trebalo bi, da vodstvo tih tečajeva ima to na umu i da taj momenat u tečajevima naročito istakne. Inače ostaje nam omladina osnovnih i osmogodišnjih škola, kod koje se sistematskim radom daje još mnogo postići. A za desetak, petnaest godina, kad ova omladina sazori za brak, moći će s mnogo uspjeha izvršiti svoj važni zadatak.

Radi se o milijunima školske omladine, koju treba i zdravstveno odgajati. Sami zdravstveni radnici ne mogu izvršiti sav taj silni posao, a nemaju ni potrebne pedagoške sprema. Na tom je polju prijeko potrebna suradnja i pomoć učitelja i nastavnika. Oni mogu dobrim dijelom da higijeniziraju čitavu svoju redovitu obuku, da je protkaju zdravstveno-higijenskim uputama, na koji bi način neprimjetno ulijevali djeci znanje i zdravstveni odgoj, a da pritom sami ne bi bili opterećeni novom dužnošću pored toliko drugih, koje moraju obavljati. Zdravstveni su pak radnici dužni da pritom aktivno suraduju i pomažu savjetom i sredstvima.

Prim. dr. Eugen Nežić

REUMATIZAM ZGLOBOVA I MIŠIĆJA

Reumatizam zglobova grozničava je bolest izazvana bakterijama ili njihovim otrovima na jednom ili više zglobova, a reumatizam mišićja su bezupalne bolne ili pak upalne, ali negnojne promjene mišićja zbog nutarnjih uzroka.

Kod upale zglobova igraju ulogu nevidljivi ili vidljivi uzročnici (virusi ili bakterije) sa svojim proizvedenim otrovima uz pogodujuće okolnosti, kao što su prehlade, nepravilno hranjenje sa besadržajnom ili pak vodenastom hranom, a kod goveda osobito nakon teljenja, pobučaja ili zadržavanja posteljice. Kod reumatizma mišićja izaziva bolest, prehlada nastala na vlažnom hladnom zraku, propuhu, pokisnuću, nagloj promjeni vremena ili dugotrajnijem prijevozu na željeznici. No i tada je neposredni razlog infekcija uzročnicima i trovanje njihovim otrovnim tvarima. Stoga se i može desiti, da dolazi istodobno do upale zglobova i mišićja.

Prema svemu bit će da je reumatizam zglobova i mišićja samo posljedično zbijvanje nekog prijašnjeg procesa, t. j. da se iz nekih žarišta šire te tvari preko krvi i izazovu upalu na zglobovima ili mišićju, koji su postali prosvjetljivi. Takova se žarišta nalaze na krajnicima, maternici, vimenu ili zubima, a u stanovitim nutarnjim organima.

Na oboljelim se životinjama primjećuje naglo nastala osjetljivost jednog ili više zglobova, pa životinje drže te zglobove prignute ili ih ne vole micati, a ako se upale razviju na više zglobova, tada one leže. Ti su zglobovi otečeni, topliji, napeiti i osjetljivi na pritisak i to stanje traje do dvije sedmice. No te se iste promjene znadu pojaviti tada na drugim zglobovima, i pošto nestane ovih upala na tim mjestima, ponovno se vraćaju na one zglobove, koji su oboljeli u početku. Usto su životinje grozničave, manje jedu, ubrzano dišu, a mogu se razviti i neke druge bolesti (komplikacije).

Oboli li pak mišićje, tada se ustanovljuje ukočenost tvrdoća i bolnost pojedinog područja mišićja s napeitim hodom, t. j. životinje podižu nedovoljno noge i slabije iskoračuju. Kad oboli mišićje vrata i leđa, drže ispruženu glavu s vratom, pa se i ne ogledavaju. Kreću li se životinje dulje vremena, popušta ta ukočenost. I ovdje se povisuje tjelesna temperatura i ubrzava disanje i bilo. Bolest traje do sedmice dana, ali se upala rado vraća, a mogu se i ovdje razviti komplikacije.

pa iza njih zaostajati trajne i nepopravljive smetnje.

Bolest se liječi kao i kod čovjeka, t. j. toplinom, masažom, toplini oblozima i različitim lijekovima, koji se primjenjuju

na, oboljelom mjestu ili preko probavnih organa ili se daju injekcije, a o tome odlučuje veterinar.

M. Slezic

NAŠE MLJEKARE

U Sisku je prije pet godina sagrađeno sabiralište Zagrebačke mljekare, kojemu je bila svrha, da otkupljuje, pasteurizira i otprema sve mlijeko u Zagreb.

No kad je ovo sabiralište predano gradu Sisku, nametnulo se pitanje o preradi sezonskih višaka mlijeka. Tada su u pojedinim odjelima za obradu mlijeka provizorno postavljeni uređaji za preradu. Njihov je kapacitet bio tako malen, da mljekara nije mogla preraditi viškove što su preostali, kad su podmirene lokalne potrebe za svježim mlijekom. Osim toga higijenski i tehnički uvjeti prerade nisu zadovoljavali.

Stoga je radni kolektiv zaključio, da se ove zime mljekara rekonstruiru. Uređaj za obradu mlijeka ostao bi isti, a od nedovoljno iskorisćenih prostorija uredili bi se uz minimalne građevinske preinake odjeli za preradu mlijeka. Time bi se rentabilnije i sigurnije iskorisćivalo mlijeko, otkupno područje moglo bi se proširiti, a proizvodnja mlijeka stimulirati.

M.

»Centralna mljekara« Rijeka

Mljekara u Rijeci je gotovo potpuno obnovljena i proširena. Novi uređaj za pasteurizaciju i uskladištenje mlijeka, pa

uređaj za raspačavanje mlijeka u bocama potpuno su gotovi. Očekuje se pošiljka još nekih doknadnih dijelova, nabavljenih u Italiji, da se uredi stroj za pranje kanti, pa kad ovaj bude ureden, a neki manji radovi završeni, mljekara će biti puštena u pogon.

Što se tiče sirovine treba istaknuti, da je riječka mljekara bolje opskrbljena od ostalih. Razlika između ljetnih i zimskih količina je minimalna, i grad je podjednako opskrbljen ljeti i zimi dovoljnom količinom mlijeka. Mljekara je, naime još pred par godina sklopila dugoročne ugovore o isporuci mlijeka sa zadrugama iz slovenskog dijela Istre. Zadruga otkupljuje mlijeko u svojim područjima, pasteuriziraju ga i hlade u svojim mljekarama i dopremaju vlastitim vozilima u »Centralnu mljekaru«. Tu se mlijeko standardizira, puni u boce i raspodjeljuje po gradu. Sama »Centralna mljekara« uopće nema vlastitih sabirališta, nego mlijeko sabiru zadruga, od kojih ga »Centralna mljekara« preuzima. Tako je sva briga o otkupu povjerena lokalnim zadrugama, mlijeko obrađuje centrala, a posebno prodajno poduzeće raspodjeljuje ga u gradu preko mljekarnica.

M.

UPOZORENJE ČITAOCIMA!

S obzirom na konac godine, molimo sve one, koji su primili i zadržali naš list »Mljekarstvo«, a nisu još poslali pretplatu za god. 1955., da dugujući iznos doznače na naš tek. račun kod NB u Zagrebu br. 401-T-426. Cijena lista je Din 30.—